

การบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ตามมาตรฐานการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดพิษณุโลก¹

EARLYCHILDHOOD DEVELOPMENT CENTER ADMINISTRATION UNDER LOCAL ADMINISTRATIVE ORGANIZATION OF PHITSANULOK PROVINCE

ภัทรวดี ทะลิตะพงษ์²

PHATTHARAWADI HASITAPONG

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) เพื่อศึกษาปัญหาการบริหารงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ตามมาตรฐานการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในจังหวัดพิษณุโลก 2) เพื่อศึกษาแนวทางการบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ตามมาตรฐานการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในจังหวัดพิษณุโลก ตามมาตรฐานการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กทั้ง 6 ด้านได้แก่ 1) ด้านงบประมาณในการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก 2) ด้านบุคลากร 3) ด้านอาคารสถานที่ สิ่งแวดล้อม และความปลอดภัย 4) ด้านวิชาการและกิจกรรมตามหลักสูตร 5) ด้านการมีส่วนร่วม สนับสนุนจากทุกภาคส่วน 6) ด้านส่งเสริมเครือข่ายการพัฒนาเด็กปฐมวัย กลุ่มตัวอย่างประกอบด้วยผู้บริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก จำนวน 142 คน ครูผู้ดูแลเด็ก จำนวน 111 คน รวมกลุ่มตัวอย่างทั้งสิ้นจำนวน 253 คน เครื่องมือที่ใช้ 1) แบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ สถิติที่ใช้ในการวิจัยได้แก่ ค่าเฉลี่ยเลขคณิต (\bar{x}) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.84 และ 2) แบบสอบถามแสดงความคิดเห็นของผู้บริหารหาแนวทางการบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

ผลการวิจัยพบว่า 1) ปัญหาการบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ตามมาตรฐานการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดพิษณุโลก โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ด้านบุคลากร ($\bar{x} = 3.52$) ด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ ด้านงบประมาณในการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ($\bar{x} = 2.51$) 2) แนวทางการบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ตามมาตรฐานการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดพิษณุโลก เรียงความสำคัญจากมากไปหาน้อย 3 อันดับแรกดังนี้ 2.1) ผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต้องมีความรู้ ความเข้าใจและปฏิบัติตามมาตรฐานในการคัดเลือกครูผู้ดูแลเด็กให้ตรงตามคุณสมบัติที่กำหนด ตรงกับสายงาน และมีการวางแผนจำนวนครูผู้ดูแลเด็กให้เหมาะสมกับจำนวนเด็กที่ดูแล 2.2) ผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นควรกำหนดจัดทำงบประมาณและจัดสถานที่ให้ผู้ปกครองเข้าถึงแหล่งข้อมูลข่าวสารได้ทั่วถึง จัดกิจกรรมผู้ปกครองเข้ามามีส่วนร่วม และสนับสนุนในกิจกรรมนั้น การขอความร่วมมือและการสนับสนุนจากชุมชนอาจขอในรูปแบบการใช้ฝีมือ หรือแรงงาน 2.3) ผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในระดับตำบล อำเภอ หรือระดับจังหวัด ควรให้การสนับสนุน ส่งเสริมให้หัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็กครูผู้ดูแลเด็กเข้าร่วมประชุม

¹ บทความวิจัยเป็นส่วนหนึ่งของวิทยานิพนธ์การศึกษาด้านหลักสูตรปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม ประจำปีการศึกษา 2559

² นักศึกษาปริญญาโท สาขาการบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม

Email : hasitapong57@gmail.com

แลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารอย่างต่อเนื่องระหว่างศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก คัดเลือกศูนย์พัฒนาเด็กเล็กที่มีการบริหารจัดการที่ดีให้เป็นศูนย์พัฒนาเด็กเล็กต้นแบบเพื่อใช้ที่ศึกษาดูงานและแลกเปลี่ยนความรู้

คำสำคัญ : การบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก, มาตรฐานการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

ABSTRACT

The purposes of this study were to: 1) The management problems of Childhood Development Centers according to the standard under local administrative organization of Phitsanulok Province. 2) Guideline for the management of Childhood Development Centers according to the standard under local administrative organization of Phitsanulok Province which is consist of 6 aspects 1) Management budget for Childhood Development Center 2) Human resource 3) Facility, Environmental, Health and Safety 4) Academic and Curriculum Activity 5) Community and Participation from all Interested parties 6) Supportiveness from Childhood Development Center network. The study samples were Top Management of Childhood Development Centers 142 persons and Teacher 111 persons with the total 253 persons. The instrument used was 1) a questionnaire divided into five levels, about the statistical methods used to analyses data were mean (\bar{x}) and standard deviation (SD). The reliability value of this study was 0.84 and 2) a questionnaire for managements' opinion to solve the problem of Childhood Development Centers.

The result of this research was found 1) The management problems of Childhood Development Centers according to the standard under local administrative organization of Phitsanulok Province were at moderate level with the highest mean ($\bar{x} = 3.52$) for Human resource aspect and the lowest mean ($\bar{x} = 2.51$) for Management budget for Childhood Development Center aspect. 2) Guideline for the management of Childhood Development Centers according to the standard under local administrative organization of Phitsanulok Province from top 3 is 2.1) The local administrative organization should follow the standard for recruiting, planning and provide enough children's caretakers. The local administration organization should support children's caretakers to get Professional Teacher Certificate. 2.2) The local administrative organization should prepare budget and allocate the place for child parents to access the relevant information and organize an event to get child parents participation. The cooperation from children parents or community may come from their skill or labor. 2.3) The administration organization from local, district or city level should promote and support shift of child development center and children's caretakers to attend the meeting continually for information exchange among child development centers and select the best one who manage the child development center in effective manner as its prototype for learning center.

Keywords: The Management of Childhood Development Centers, The Standard of Administrative Childhood Development Center under local administrative organization.

บทนำ

ช่วงอายุปฐมวัย คือห้าปีแรกของชีวิตนั้นเป็นช่วงเวลาที่สำคัญอย่างยิ่งสำหรับการพัฒนาชีวิตของเด็กสมองของเด็กพัฒนาอย่างรวดเร็วในช่วงห้าปีแรกของชีวิตเป็นช่วงเวลาที่เด็กมีการพัฒนาทางการรับรู้ ภาษา สังคม อารมณ์และกล้ามเนื้ออย่างรวดเร็ว การพัฒนาทางสมองของเด็กขึ้นอยู่กับภาระกระตุ้นทางสิ่งแวดล้อม โดยเฉพาะอย่างยิ่งคุณภาพของการเลี้ยงดูและระดับการปฏิสัมพันธ์ที่เด็กได้รับ เด็กทารกที่ได้รับการกอด หยอดล้อ อาหารและกระตุ้นทางการมองเห็นจะได้เปรียบเด็กที่ไม่ได้รับหลายเท่า เด็กที่ได้รับการเลี้ยงดูเอาใจใส่อย่างใกล้ชิดมีโอกาสที่จะพัฒนาทักษะทางการรับรู้ ภาษา อารมณ์และสังคมอย่างเต็มที่ มีโอกาสที่จะเติบโตขึ้นอย่างสมบูรณ์แข็งแรงและมีความเชื่อมั่นและรู้จักคุณค่าของตนมากกว่าเด็กที่ไม่ได้รับการเอาใจใส่ การพัฒนาในแต่ละด้านนี้ล้วนแต่มีความสำคัญต่อชีวิตความเป็นผู้ใหญ่ของเรา เพราะประสบการณ์ในวัยเด็กเป็นสิ่งที่มิอาจหลีกเลี่ยงต่อความเป็นตัวตนของเราในวันนี้ แม้สภาพแวดล้อมของบ้านเป็นสิ่งที่สำคัญที่สุดในช่วงชีวิตวัยเด็กแต่ถึงกระนั้นก็ตามก็ยังจำเป็นต้องได้มีโอกาสรับบริการพัฒนาเด็กปฐมวัยรูปแบบใดรูปแบบหนึ่ง เช่นบริการในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ผลสำรวจสถานการณ์เด็กและสตรีในประเทศไทย พ.ศ. 2555 ซึ่งจัดทำโดยสำนักงานสถิติแห่งชาติ ด้วยการสนับสนุนจากยูนิเซฟ พบว่า มีเด็กอายุ 3-5 ปี ประมาณร้อยละ 84 กำลังเรียนในระดับก่อนวัยเรียน และพบว่าในกลุ่มเด็กที่แม่ไม่มีการศึกษามีอัตราเข้าเรียนระดับก่อนวัยเรียนต่ำกว่าเด็กที่แม่มีการศึกษา นอกจากนี้มีเด็กอายุ 3-5ปี ในกทม. เพียงร้อยละ 66 ที่เข้าเรียนก่อนวัยเรียน การประเมินคุณภาพศูนย์พัฒนาเด็กปฐมวัยทั้งหมดกว่า 20,000 แห่งทั่วประเทศโดยกรมอนามัยในปี 2555 พบว่ามีเพียงร้อยละ 67 เท่านั้นที่ผ่านเกณฑ์ (M.Thomas, 2009) ดังนั้นปัญหาของสังคมประการหนึ่งที่มีผลกระทบต่อเด็กปฐมวัยไทย คือ ความอ่อนแอของสถาบันครอบครัวในการทำหน้าที่อบรมเลี้ยงดูเด็ก เด็กปฐมวัยจำนวนหนึ่งอาจได้รับการเลี้ยงดูที่ไม่เหมาะสมอันส่งผลต่อคุณภาพชีวิตของเด็กทั้งในปัจจุบันและอนาคต นอกจากนี้

ปัญหาสิ่งแวดล้อมต่างๆ ส่งผลโดยตรงและโดยอ้อมต่อสุขภาพอนามัยและพัฒนาการ ตลอดจนการเรียนรู้ของเด็กปฐมวัยรวมทั้งการหลังไหลเข้ามาของวัฒนธรรมต่างๆ จากภายนอกส่งผลกระทบต่อการดำเนินชีวิตทำให้จำเป็นต้องตระหนักถึงความสำคัญของการดำรงเอกลักษณ์ของวัฒนธรรมในสังคมตนเอง การพัฒนาเด็กที่สอดคล้องกับบริบททางวัฒนธรรมและวิถีชีวิตทางสังคมของเด็ก ซึ่งมีลักษณะเฉพาะและแตกต่างกันไปจึงมีความสำคัญ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2546, น. 44) ในการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยผู้ปกครองเป็นบุคคลที่มีความสำคัญมากต่อการเรียนของเด็ก ทั้งนี้เพราะบ้านเป็นสถาบันสำคัญอันดับแรกที่สร้างให้เด็กเป็นบุคคลที่มีความสามารถในการดำเนินชีวิตได้อย่างมีความสุขเด็กสามารถเติบโตมากขึ้นเพียงใดมีความสามารถในการปรับตัวเข้ากับสิ่งแวดล้อมได้ขึ้นอยู่กับบทบาทของพ่อแม่ผู้ปกครองเองเป็นสำคัญ พ่อแม่ ผู้ปกครองเป็นครูคนแรกคนสำคัญของเด็กเป็นผู้ที่มีบทบาทอันสำคัญยิ่งในการให้ความรู้ให้ประสบการณ์แก่เด็กและเป็นแบบอย่างในการเรียนรู้ของเด็ก พัฒนาเด็กตั้งแต่ แรกเกิดทางจิตใจ อารมณ์ สังคม และสติปัญญา ฝึกให้เด็กคิด วิเคราะห์อย่างมีเหตุผล จากสภาพเศรษฐกิจในปัจจุบันส่งผลให้ผู้ปกครองที่มีรายได้น้อยไม่มีเวลาดูแลบุตรหลานเพราะต้องออกไปทำงานนอกบ้าน ด้วยเหตุนี้จึงมีศูนย์พัฒนาเด็กเล็กที่อยู่ในความรับผิดชอบของหน่วยงานและองค์กรต่าง ๆ รวมทั้งองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ซึ่งจัดตั้งขึ้นเพื่อทำหน้าที่จัดบริการสาธารณะให้แก่ประชาชน โดยเฉพาะบริการสาธารณะขั้นพื้นฐานที่มีความเกี่ยวข้องกับใกล้ชิดกับประชาชนในเขตบริการขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นนั้นๆ และด้านการศึกษาอันเป็นภารกิจที่สำคัญประการหนึ่งตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 ตามมาตรา 16 ได้ บัญญัติให้อำนาจและหน้าที่ ให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นรับผิดชอบการจัดบริการสาธารณะให้แก่ประชาชนในพื้นที่ รวมถึงการจัดการศึกษาให้เด็กก่อนวัยเรียน เตรียมความพร้อมแก่เด็ก ให้มีคุณภาพ ให้ได้รับการพัฒนาทางด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม และสติปัญญา ตลอดจนส่งเสริมให้มีลักษณะนิสัยที่เหมาะสมกับวัยเป็นไปอย่างถูกต้อง ตามหลักวิชาการ เต็มตามศักยภาพ มีคุณธรรม

จริยธรรม ระเบียบวินัย และมี ความพร้อมที่จะเข้ารับ การศึกษาขั้นพื้นฐานในระดับต่อไป (พระราชบัญญัติ สภา ตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ 2537 และแก้ไข เพิ่มเติม (ฉบับที่ 5) พ.ศ. 2546) ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กที่ส่วน ราชการต่างๆ ถ่ายโอนให้กับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและ ที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจัดตั้งขึ้นเอง ก็ยังมีความ แตกต่างหลากหลาย ทั้งในด้านโครงสร้างการบริหารงาน ได้ แก่ ด้านการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ด้านบุคลากร ด้านอาคารสถานที่ สิ่งแวดล้อมและความปลอดภัย ด้าน วิชาการและกิจกรรมตามหลักสูตร ด้านการมีส่วนร่วมและ การสนับสนุนจากทุกภาคส่วน และด้านส่งเสริมเครือข่ายการ พัฒนาเด็กปฐมวัย รวมถึงการพัฒนาคุณภาพ ซึ่งองค์กร ปกครองส่วนท้องถิ่นจะต้องรับผิดชอบภารกิจารดำเนินการ จัดการศึกษาให้ได้คุณภาพและมาตรฐานเพื่อให้ศูนย์พัฒนา เด็กเล็กในความรับผิดชอบขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เป็นสถานศึกษาแห่งแรกที่มีคุณภาพและมีมาตรฐานสามารถ ให้บริการตอบสนองชุมชนด้านการจัดการศึกษาแก่เด็ก ปฐมวัย อายุ 2 - 5 ปีอย่างทั่วถึงตั้งนั้นกรมส่งเสริมการ ปกครองส่วนท้องถิ่นจึงได้จัดทำมาตรฐานการดำเนินงานศูนย์ พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเพื่อเป็นแนว ททางให้้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นถือปฏิบัติในการ ดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กให้มีมาตรฐานและมีคุณภาพ เป็นไปในแนวทางเดียวกัน (มาตรฐานการดำเนินงานศูนย์ พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น. 2553 : น. 1 - 2) อย่างไรก็ตามการประเมินศูนย์พัฒนาเด็กเล็กทั่วประเทศ พบว่ามีปัญหาด้านการดำเนินงานความพร้อมของทรัพยากร คุณภาพของครูพี่เลี้ยงและบุคลากรทางการศึกษาและไม่ได้มี การประเมินตัวเด็กเพื่อให้ได้รับการพัฒนาที่เหมาะสมอย่าง รอบด้านตามวัย ซึ่งปัญหาการขาดคุณภาพของศูนย์พัฒนา เด็กเล็ก เป็น 1 ใน 6 ปัญหาสุขภาพะเด็ก ที่โครงการอนาคต ไทยภายใต้การสนับสนุนของกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริม สุขภาพ (สสส.) ให้ความสำคัญและควรได้รับการแก้ไขอย่าง เร่งด่วน จิราภรณ์ แผลงประพันธ์ (2557) มีผลงานวิจัยที่ได้ ทำการศึกษาความคิดเห็นของผู้ปกครองต่อการบริหารการ จัดการตามมาตรฐานการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ผู้ปกครองได้เสนอแนะให้ศูนย์มีการพัฒนาการบริหารจัดการ

คือ ผู้บริหารและครูผู้ดูแลเด็กควรได้รับการสนับสนุน ให้ ได้รับการเพิ่มพูนความรู้ด้านการจัดการศึกษา ด้านอาคาร สถานที่ สิ่งแวดล้อม และความปลอดภัย ควรรักษาอุปกรณ์ เครื่องเล่นที่สนับสนุนต่อการพัฒนาการของเด็กให้อยู่ใน สภาพที่ดีและปลอดภัย ควรมีการประชุมวางแผนเพื่อกำหนด แนวทางการดำเนินงานการจัดการเรียนการสอนระหว่าง ผู้บริหารกับผู้ปกครอง ตัวแทนชุมชนและผู้ เกี่ยวข้อง ญวัธน์ ราวีย์ (2554, บทคัดย่อ) กฤติมา ไทยหนุ่ม (2553, บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษาความพึงพอใจของผู้ปกครองต่อ การดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในสังกัดองค์กรบริหาร ส่วน ตำบลหนองมะค่า จังหวัดลพบุรี พบว่า ควรปรับปรุง ห้องเรียนให้เหมาะสมกับจำนวนเด็ก ควรปรับปรุงห้องน้ำให้ เหมาะสมกับวัยของเด็ก ควรจัดสื่อให้มีความหลากหลาย เหมาะสมกับวัยของผู้เรียน ควรเพิ่มมาตรการป้องกันดูแล ความปลอดภัยการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ตำบล ทำนงงาม อำเภอบางระกำ จังหวัดพิษณุโลก ได้ดำเนินการ จัดตั้งในปี 2544 โดยอยู่ภายใต้การบริหารงานขององค์การ บริหารส่วนตำบลทำนงงาม อำเภอบางระกำ จังหวัด พิษณุโลก ซึ่งเริ่มดำเนินงานในปี 2538 จากการประเมินศูนย์ พัฒนาเด็กเล็ก ของสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมิน คุณภาพการศึกษา (ส.ม.ศ) ในปี 2557 พบว่าศูนย์แห่งนี้มี ข้อบกพร่องด้านอาคารสถานที่ สิ่งแวดล้อมและความ ปลอดภัย ทั้งภายในและภายนอกอาคารไม่ได้ตามมาตรฐาน

จากความเป็นมาและปัญหาดังกล่าว ผู้วิจัยในฐานะ ครูผู้ดูแลเด็กศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก จึงเห็นความสำคัญ และ สนใจที่จะปัญหาและแนวทางการบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ตามมาตรฐานการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัด องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดพิษณุโลก ในสภาพ ปัจจุบันว่า มีปัญหาอุปสรรคมากน้อยอย่างไร เพื่อใช้เป็น แนวทางในการปรับปรุงแก้ไขปัญหาการบริหารศูนย์ฯ ให้มี ความสอดคล้องกับตามมาตรฐานการดำเนินงานศูนย์พัฒนา เด็กเล็กทั้ง 6 ด้านมากยิ่งขึ้น

วัตถุประสงค์

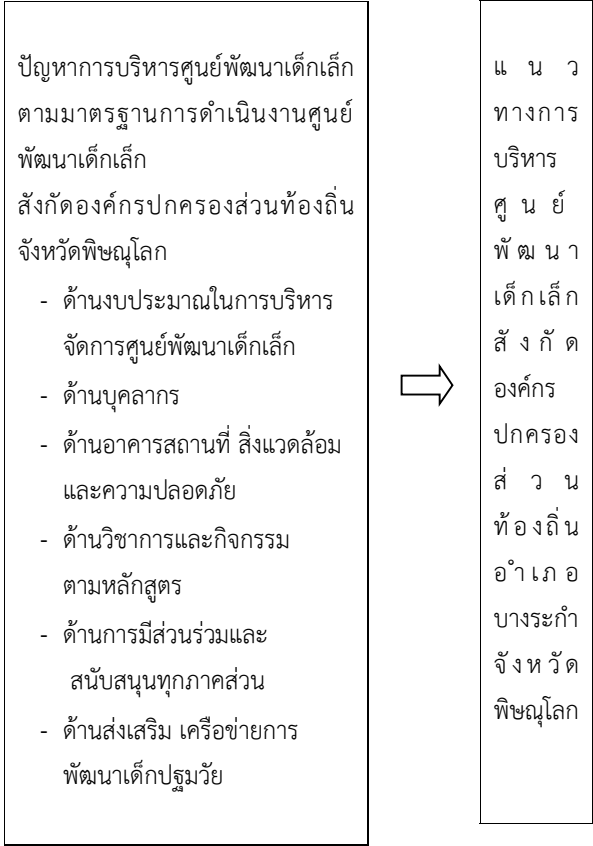
1. เพื่อศึกษาปัญหาการบริหารงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กตามมาตรฐานการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดพิษณุโลก
2. เพื่อศึกษาแนวทางการบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็กตามมาตรฐานการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในจังหวัดพิษณุโลก

กรอบแนวคิดที่ใช้ในการดำเนินงานวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการศึกษาการบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดพิษณุโลก ตามความคิดเห็นของผู้บริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็กและผู้ดูแลเด็ก โดยกำหนดกรอบงานวิจัยให้สอดคล้องกับมาตรฐานการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นโดยแบ่งมาตรฐานออกเป็น 6 ด้านดังนี้ (กรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น : 2553)

1. ด้านการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก
2. ด้านบุคลากร
3. ด้านอาคารสถานที่ สิ่งแวดล้อม และความปลอดภัย
4. ด้านวิชาการ และกิจกรรมตามหลักสูตร
5. ด้านการมีส่วนร่วม และสนับสนุนจากทุกภาคส่วน
6. ด้านส่งเสริมเครือข่ายการพัฒนาเด็กปฐมวัย

จากการศึกษาแนวคิดดังกล่าวผู้วิจัยสรุปเป็นกรอบแนวคิดการวิจัย ได้ดังภาพที่ 1 ดังนี้

ภาพที่ 1 แสดงกรอบแนวคิดในการวิจัย

วิธีการดำเนินการวิจัย

ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาปัญหาการบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ตามมาตรฐานการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดพิษณุโลก

1. ประชากร

ประชากรที่ใช้ในศึกษาค้นคว้าได้แก่ ผู้บริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ครูผู้ดูแลเด็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในจังหวัดพิษณุโลก รวมทั้งสิ้นจำนวน 737 คน

2. กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้ได้แก่ ผู้บริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ครูผู้ดูแลเด็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในจังหวัดพิษณุโลก ซึ่งกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตารางของเครจซี่และมอร์แกน (Krejcie.R.V. and Morgan.D.V.) อ้างถึงในบุญชุม ศรีสะอาด (2554 : น. 43) จำนวน 253 คน

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการรวบรวมข้อมูลเพื่อการวิจัยนี้ ผู้วิจัยมีวิธีการรวบรวมดังนี้

1. ผู้วิจัยขอ หนังสือ จาก บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงครามส่งถึงผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดพิษณุโลก เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

2. ผู้วิจัยได้เก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเองหรือทางไปรษณีย์ จากศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก จังหวัดพิษณุโลก

การวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามขั้นตอนดังนี้

1. ตรวจสอบความสมบูรณ์ของแบบสอบถามที่ได้รับคืน

2. ตรวจสอบและให้คะแนนลงในแบบสอบถาม

3. นำคะแนนในแบบสอบถามไปบันทึกในแบบบันทึกข้อมูล

4. วิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับการศึกษาปัญหาการบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ตามมาตรฐานการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดพิษณุโลก โดยการวิเคราะห์หาค่าเฉลี่ย (\bar{x}) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) โดยมีการแปลค่าเฉลี่ยตามเกณฑ์ บุญชม ศรีสะอาด (2554 : น. 121) ดังนี้

ค่าเฉลี่ย 4.51- 5.00 หมายถึง มีปัญหาการบริหารอยู่ในระดับมากที่สุด

ค่าเฉลี่ย 3.51- 4.50 หมายถึง มีปัญหาการบริหารอยู่ในระดับมาก

ค่าเฉลี่ย 2.51- 3.50 หมายถึง มีปัญหาการบริหารอยู่ในระดับปานกลาง

ค่าเฉลี่ย 1.51- 2.50 หมายถึง มีปัญหาการบริหารอยู่ในระดับน้อย

ค่าเฉลี่ย 1.00- 1.50 หมายถึง มีปัญหาการบริหารอยู่ในระดับน้อยที่สุด

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ (Quantitative) จากแบบสอบถามของผู้วิจัย แล้วใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป คำนวณหาค่าทางสถิติดังนี้

5.1 ค่าเฉลี่ยเลขคณิต (\bar{x})

5.2 ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

ขั้นตอนที่ 2 ศึกษาแนวทางการบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ตามมาตรฐานการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดพิษณุโลก โดยใช้คำถามปลายเปิดแล้วทำการวิเคราะห์เชิงเนื้อหาทั้งหมดของแต่ละคำถามที่มีลักษณะเหมือนกันหรือคล้ายคลึงกัน แล้วนำเสนอข้อมูลเชิงพรรณนาความ เพื่อสรุปเป็นแนวทางการแก้ไขปัญหาการบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก เรียงความสำคัญจากค่าเฉลี่ยสูงสุดไปหาต่ำสุด 3 อันดับแรก

ในการรวบรวมข้อมูลเพื่อการวิจัยนี้ ผู้วิจัยมีวิธีการรวบรวมดังนี้

1. ผู้วิจัยขอ หนังสือ จาก บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงครามส่งถึงผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดพิษณุโลก เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

2. ผู้วิจัยได้เก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเองหรือทางไปรษณีย์ จากศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก จังหวัดพิษณุโลก

ผลการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มุ่งที่จะศึกษาปัญหาและแนวทางการบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ตามมาตรฐานการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดพิษณุโลก ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิจัย แบ่งออกเป็น 2 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาปัญหาการบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ตามมาตรฐานการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดพิษณุโลก ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิจัย วิเคราะห์ข้อมูลปัญหาทั้งในรายด้านและรายข้อ โดยใช้ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานดังนี้

ผลการวิจัยพบว่าปัญหาการบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ตามมาตรฐานการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดพิษณุโลก โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{x} = 2.72$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านโดยเรียงจากค่าเฉลี่ยสูงสุดไปหาต่ำสุด 3 ลำดับแรกพบว่า ด้านบุคลากรมีปัญหาอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{x} = 3.52$) รองลงมาคือ ด้านการมีส่วนร่วมและการสนับสนุนจากทุกภาคส่วน ($\bar{x} = 3.08$) และ ด้านส่งเสริมเครือข่ายการพัฒนาเด็กปฐมวัย ($\bar{x} = 2.66$) และด้านที่มีปัญหาอยู่ในระดับน้อยที่สุดคือด้านวิชาการและกิจกรรมตามหลักสูตร ($\bar{x} = 2.33$) ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ปัญหาการบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ตามมาตรฐานการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดพิษณุโลก

ปัญหาการบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ตามมาตรฐานการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก	\bar{x}	S.D	ระดับปัญหา
1. ด้านงบประมาณในการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก	2.51	1.16	ปานกลาง
2. ด้านบุคลากร	3.52	0.99	มาก
3. ด้านอาคารสถานที่ สิ่งแวดล้อมและความปลอดภัย	2.55	1.11	ปานกลาง
4. ด้านวิชาการและกิจกรรมตามหลักสูตร	2.33	0.99	น้อย
5. ด้านการมีส่วนร่วมและการสนับสนุนจากทุกภาคส่วน	3.08	0.96	ปานกลาง
6. ด้านส่งเสริมเครือข่ายการพัฒนาเด็กปฐมวัย	2.66	1.03	ปานกลาง
รวม	2.72	1.05	ปานกลาง

เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อในแต่ละด้าน จากผลการวิจัยพบว่า

1. ด้านงบประมาณในการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก มีปัญหาโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{x} = 2.51$) และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อโดยเรียงจากค่าเฉลี่ยสูงสุดไปหาต่ำสุด 3 อันดับแรกพบว่า มีปัญหาความพร้อมในด้านงบประมาณการสร้างอาคารสถานที่ ($\bar{x} = 3.12$) รองลงมาคือ มีปัญหาความพร้อมในด้านการขาดงบประมาณจ้างบุคลากร ($\bar{x} = 2.88$) และมีปัญหาด้านงบประมาณไม่เพียงพอ ในการพัฒนาบุคลากร พัฒนาความรู้ และยกระดับคุณภาพการศึกษา ($\bar{x} = 2.82$)

2. ด้านบุคลากร มีปัญหาโดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 3.52$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อโดยเรียงจากค่าเฉลี่ยสูงสุดไปหาต่ำสุด 3 ลำดับแรกพบว่า ครูผู้ดูแลเด็กมีคุณสมบัติต่ำกว่าปริญญาตรีสาขาวิชาเอกอนุบาลหรือปฐมวัย ($\bar{x} = 3.91$) รองลงมาคือมีปัญหาด้านครูผู้ดูแลเด็กไม่มีใบประกอบวิชาชีพครู ($\bar{x} = 3.88$) และมีปัญหาเกี่ยวกับจำนวนครูผู้ดูแลเด็กไม่เพียงพอต่อจำนวนเด็ก ($\bar{x} = 3.77$)

3. ด้านอาคารสถานที่ สิ่งแวดล้อมและความปลอดภัย มีปัญหาโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{x} = 2.55$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อโดยเรียงจากค่าเฉลี่ยสูงสุดไปหาต่ำสุด 3 ลำดับแรกพบว่า ศูนย์ฯขาดบุคลากรที่ได้รับการอบรมด้านการปฐมพยาบาลเบื้องต้นสำหรับการเจ็บป่วยฉุกเฉินของเด็ก ($\bar{x} = 2.91$) รองลงมาคือมีปัญหาในเรื่องระบบการล็อคประตู ในการเข้า-ออกนอกบริเวณอาคาร ($\bar{x} = 2.81$) และการจัดอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อมภายนอก ยังไม่เป็นสัดส่วน ($\bar{x} = 2.78$)

4. ด้านวิชาการและกิจกรรมตามหลักสูตร มีปัญหาโดยรวมอยู่ในระดับน้อย ($\bar{x} = 2.33$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อโดยเรียงจากค่าเฉลี่ยสูงสุดไปหาต่ำสุด 3 ลำดับแรกพบว่า การกำหนดนโยบายและแผนงานด้านวิชาการและกิจกรรมไม่สอดคล้องกันกับแนวคิดการบูรณาการหน่วยการเรียนรู้ที่เกี่ยวข้องกับสังคม วัฒนธรรม และภูมิปัญญาท้องถิ่นของชุมชน ($\bar{x} = 2.49$) รองลงมาคือ การดำเนินงาน ติดตาม ควบคุม ในการประเมินคุณภาพภายในของศูนย์พัฒนาเด็ก

เล็กไม่เป็นปัจจุบันและต่อเนื่อง ($\bar{x} = 2.43$) และการจัดทำหลักสูตรของเด็กปฐมวัย ไม่ชัดเจน ไม่เป็นไปตามวิสัยทัศน์ภารกิจ และเป้าหมาย ($\bar{x} = 2.41$)

5. ด้านการมีส่วนร่วมและการสนับสนุนจากทุกภาคส่วน มีปัญหาโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{x} = 3.08$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อโดยเรียงจากค่าเฉลี่ยสูงสุดไปหาต่ำสุด 3 ลำดับแรกพบว่า ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กไม่ได้จัดให้มีมุมเรียนรู้ของผู้ปกครอง ($\bar{x} = 3.80$) รองลงมาคือการประชุมสัมพันธกรดำเนินงานในด้านวิชาการให้ได้รับทราบไม่ทั่วถึงในชุมชน ($\bar{x} = 3.62$) และความร่วมมือจากชุมชน สถาบัน ในการสนับสนุนด้านงบประมาณ การพัฒนาอาคารสถานที่ บุคลากร สื่อ วัสดุและครุภัณฑ์ยังไม่เต็มที่ ($\bar{x} = 3.53$)

6. ด้านส่งเสริมเครือข่ายการพัฒนาเด็กปฐมวัย มีปัญหาโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{x} = 2.66$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อโดยเรียงจากค่าเฉลี่ยสูงสุดไปหาต่ำสุด 3 ลำดับแรกพบว่า มีปัญหาขาดความต่อเนื่องในการดำเนินงานของเครือข่ายการพัฒนาเด็กปฐมวัย ($\bar{x} = 2.71$) รองลงมาคือขาดผู้ที่มีบทบาทสนับสนุนอย่างแท้จริงในการแต่งตั้งคณะกรรมการดำเนินงานเครือข่าย ในด้านวิชาการงบประมาณ และ บุคลากรยังขาดผู้ที่มีบทบาทสนับสนุนอย่างแท้จริง ($\bar{x} = 2.69$) และการดำเนินการของเครือข่ายไม่มีระบบการสนับสนุนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้อย่างชัดเจน ($\bar{x} = 2.59$)

ขั้นตอนที่ 2 แนวทางการบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ตามมาตรฐานการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดพิษณุโลก สามารถสรุปผลการวิจัยได้ดังนี้

1. ด้านบุคลากร ผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต้องมีความรู้ ความเข้าใจและปฏิบัติตามมาตรฐานในการคัดเลือกครูผู้ดูแลเด็กให้ตรงตามคุณสมบัติที่กำหนด และมีการวางแผนจำนวนครูผู้ดูแลเด็กให้เหมาะสมกับจำนวนเด็ก

2. ด้านการมีส่วนร่วมและการสนับสนุนจากทุกภาคส่วน ผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นควรกำหนดจัดหางบประมาณและจัดสถานที่ให้ผู้ปกครองเข้าถึง

แหล่งข้อมูลข่าวสารได้ง่าย จัดกิจกรรมประชาสัมพันธ์โดยผ่านสื่อต่างๆ ให้ผู้ปกครองเข้ามามีส่วนร่วม และสนับสนุนในกิจกรรมนั้น อาจไม่ใช่เป็นการบริจาคทรัพย์ แต่เป็นงานใช้ฝีมือ หรือแรงงานของการสนับสนุนจากชุมชน

3. ด้านส่งเสริมเครือข่ายการพัฒนาเด็กปฐมวัย ผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในระดับตำบล อำเภอ หรือระดับจังหวัด ควรให้การสนับสนุน ส่งเสริมให้หัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ครูผู้ดูแลเด็กเข้าร่วมประชุมแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารกันเป็นประจำระหว่างศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก เป็นการดำเนินงานเครือข่ายร่วมกันและต่อเนื่อง จัดพิธีมอบโล่ประกาศเกียรติคุณแก่ครูผู้ดูแลเด็กดีเด่น และคัดเลือกศูนย์พัฒนาเด็กเล็กที่มีการบริหารจัดการที่ดีให้เป็นศูนย์พัฒนาเด็กเล็กต้นแบบเพื่อใช้ที่ศึกษาดูงานและแลกเปลี่ยนความรู้

สรุปผล

การวิจัยครั้งนี้สามารถสรุปผลได้ว่า

ขั้นตอนที่ 1 ปัญหาการบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ตามมาตรฐานการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดพิษณุโลก โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง โดยมีด้านบุคลากรมีปัญหาอยู่ในระดับมากที่สุด และมีปัญหาด้านวิชาการและกิจกรรมตามหลักสูตรอยู่ในระดับน้อยที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านสามารถสรุปผลการวิจัยได้ดังนี้คือ

1. ด้านงบประมาณในการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก มีปัญหาโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อโดยเรียงจากค่าเฉลี่ยสูงสุดไปหาต่ำสุด 3 อันดับแรกพบว่า มีปัญหาความพร้อมในด้านงบประมาณการสร้างอาคารสถานที่ รองลงมาคือ มีปัญหาความพร้อมในการขาดงบประมาณจ้างบุคลากร และมีปัญหาด้านงบประมาณไม่เพียงพอ ในการพัฒนาบุคลากรพัฒนาความรู้และยกระดับคุณภาพการศึกษา

2. ด้านบุคลากร มีปัญหาโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อโดยเรียงจากค่าเฉลี่ยสูงสุดไปหาต่ำสุด 3 ลำดับแรกพบว่า ครูผู้ดูแลเด็กมีคุณวุฒิต่ำกว่าปริญญาตรีสาขาวิชาเอกอนุบาลหรือปฐมวัย รองลงมาคือมี

ปัญหาด้านครูผู้ดูแลเด็กไม่มีใบประกอบวิชาชีพครู และมีปัญหาเกี่ยวกับจำนวนครูผู้ดูแลเด็กไม่เพียงพอต่อจำนวนเด็ก

3. ด้านอาคารสถานที่ สิ่งแวดล้อมและความปลอดภัย มีปัญหาโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อโดยเรียงจากค่าเฉลี่ยสูงสุดไปหาต่ำสุด 3 ลำดับแรกพบว่า ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขาดบุคลากรที่ได้รับการอบรมด้านการปฐมพยาบาลเบื้องต้นสำหรับการเจ็บป่วยฉุกเฉินของเด็ก รองลงมาคือมีปัญหาในเรื่องระบบการถือคประตู่ ในการเข้า-ออกนอกบริเวณอาคาร และการจัดอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อมภายนอก ยังไม่เป็นสัดส่วน

4. ด้านวิชาการและกิจกรรมตามหลักสูตร มีปัญหาโดยรวมอยู่ในระดับน้อย เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อโดยเรียงจากค่าเฉลี่ยสูงสุดไปหาต่ำสุด 3 ลำดับแรกพบว่า การกำหนดนโยบายและแผนงานด้านวิชาการและกิจกรรมไม่สอดคล้องกันกับแนวคิดการบูรณาการหน่วยการเรียนรู้ที่เกี่ยวข้องกับสังคม วัฒนธรรม และภูมิปัญญาท้องถิ่นของชุมชน รองลงมาคือ การดำเนินงาน ติดตาม ควบคุม ในการประเมินคุณภาพภายในของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กไม่เป็นปัจจุบันและต่อเนื่อง และการจัดทำหลักสูตรของเด็กปฐมวัย ไม่ชัดเจน ไม่เป็นไปตามวิสัยทัศน์ ภารกิจ และเป้าหมาย

5. ด้านการมีส่วนร่วมและการสนับสนุนจากทุกภาคส่วน มีปัญหาโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อโดยเรียงจากค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 ลำดับแรกพบว่า ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กไม่ได้จัดให้มีมุมเรียนรู้ของผู้ปกครอง รองลงมาคือการประชุมสัมพันธภาพการดำเนินงานในด้านวิชาการให้ได้รับทราบไม่ทั่วถึงในชุมชนและความร่วมมือจากชุมชน สถาบัน ในการสนับสนุนด้านงบประมาณ การพัฒนาอาคารสถานที่ บุคลากร สื่อ วัสดุและครุภัณฑ์ยังไม่เต็มที่

6. ด้านส่งเสริมเครือข่ายการพัฒนาเด็กปฐมวัย มีปัญหาโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อโดยเรียงจากค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 ลำดับแรกพบว่า มีปัญหาขาดความต่อเนื่องในการดำเนินงานของเครือข่ายการพัฒนาเด็กปฐมวัย รองลงมาคือขาดผู้ที่มีบทบาทสนับสนุนอย่างแท้จริงในการแต่งตั้งคณะกรรมการดำเนินงานเครือข่ายในด้านวิชาการ งบประมาณ และการดำเนินการของ

เครือข่าย ไม่มีระบบการสนับสนุนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ อย่างชัดเจน

ขั้นตอนที่ 2 แนวทางการบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ตามมาตรฐานการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดพิษณุโลก สามารถสรุปผลการวิจัยได้ดังนี้

1. ด้านบุคลากร ผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต้องมีความรู้ ความเข้าใจและปฏิบัติตามมาตรฐานในการคัดเลือกครูผู้ดูแลเด็กให้ตรงตามคุณสมบัติที่กำหนด และมีการวางแผนจำนวนครูผู้ดูแลเด็กให้เหมาะสมกับจำนวนเด็ก

2. ด้านการมีส่วนร่วมและการสนับสนุนจากทุกภาคส่วน ผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นควรกำหนดจัดหางบประมาณ และจัดสถานที่ให้ผู้ปกครองเข้าถึงแหล่งข้อมูลข่าวสารได้ง่าย จัดกิจกรรมประชาสัมพันธ์โดยผ่านสื่อต่างๆ ให้ผู้ปกครองเข้ามามีส่วนร่วม และสนับสนุนในกิจกรรมนั้น อาจไม่ใช่เป็นการบริจาคทรัพย์ แต่เป็นงานใช้ฝีมือ หรือแรงงานของการสนับสนุนจากชุมชน

3. ด้านส่งเสริมเครือข่ายการพัฒนาเด็กปฐมวัย ผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในระดับตำบล อำเภอ หรือระดับจังหวัด ควรให้การสนับสนุน หัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ครูผู้ดูแลเด็กเข้าร่วมประชุมแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารกันเป็นประจำระหว่างศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ร่วมกันและต่อเนื่อง จัดพิธีมอบโล่ประกาศเกียรติคุณแก่ครูผู้ดูแลเด็กดีเด่น และคัดเลือกศูนย์พัฒนาเด็กเล็กที่มีการบริหารจัดการที่ดีให้เป็นศูนย์พัฒนาเด็กเล็กต้นแบบเพื่อใช้ที่ศึกษาดูงานและแลกเปลี่ยนความรู้

อภิปรายผล

จากผลการศึกษาเรื่องปัญหาและแนวทางการบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ตามมาตรฐานการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดพิษณุโลก โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง โดยมีด้านบุคลากรมีปัญหาอยู่ในระดับมากที่สุด และมีปัญหาด้านวิชาการและกิจกรรมตามหลักสูตรอยู่ในระดับน้อยที่สุด สามารถนำไปสู่การอภิปรายผลในรายละเอียดแต่ละด้านได้ดังนี้

1. ด้านงบประมาณในการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก มีปัญหาโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง มีปัญหาความพร้อมในด้านงบประมาณการสร้างอาคารสถานที่ การจ้างบุคลากร และการพัฒนาบุคลากรยกระดับคุณภาพการศึกษา อันเนื่องมาจากการดำเนินงานโดยคณะผู้บริหารขององค์การบริหารส่วนตำบลจะต้องทำเรื่องขออนุมัติงบประมาณในการก่อสร้างอาคารสถานที่ การจ้างบุคลากร การพัฒนาบุคลากร จากกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น กระทรวงมหาดไทยในแต่ละปี การเบิกจ่ายงบประมาณต้องเป็นไปตามระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยวิธีการงบประมาณขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และว่าด้วยการรับเงิน การเบิกจ่ายเงิน ใช้จ่ายระเวลานานจนกว่าจะได้งบประมาณ ส่วนเงินรายได้ของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก เป็นเพียงรายได้ที่ใช้เป็นค่าใช้จ่ายส่วนตัว ค่าชุดนักเรียน และอุปกรณ์ส่วนตัวของเด็กเล็ก สอดคล้องกับผลการศึกษาวิจัยของพิรพัฒน์ มุมอ่อน (2557, บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษาวิจัยความสำเร็จของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก องค์การบริหารส่วนตำบลโนนข่า อำเภอลพบุรี จังหวัดขอนแก่น พบว่าเกิดจากการดำเนินงานโดยคณะผู้บริหารขององค์การบริหารส่วนตำบล ซึ่งได้แก่นายกองค์การบริหารส่วนตำบล ปลัดองค์การบริหารส่วนตำบล หัวหน้าการศึกษาฯ ผู้ซึ่งมีบทบาทหน้าที่ในการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ในด้านการดูแลและจัดสรรงบประมาณในการพัฒนาศูนย์เด็กเล็ก งบประมาณในการดำเนินการของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กนั้นมาจากงบประมาณขององค์การบริหารส่วนตำบล และจากการขอความสนับสนุนจากทางภาครัฐและเอกชน

2. ด้านบุคลากร มีปัญหาโดยรวมอยู่ในระดับมาก พบว่ามีปัญหาครูผู้ดูแลเด็กมีคุณสมบัติต่ำกว่าปริญญาตรีสาขาวิชาเอกอนุบาลหรือปฐมวัย ปัญหาด้านครูผู้ดูแลเด็กไม่มีใบประกอบวิชาชีพครู และมีปัญหาเกี่ยวกับจำนวนครูผู้ดูแลเด็กไม่เพียงพอต่อจำนวนเด็ก อันเนื่องมาจากการจ้างครูผู้ดูแลเด็กปฐมวัย และครูพี่เลี้ยงส่วนใหญ่เป็นลูกหลานของผู้บริหาร ไม่มีหรือมีคุณสมบัติต่ำกว่าปริญญาตรีสาขาวิชาเอกอนุบาลหรือปฐมวัย สอดคล้องกับการศึกษางานวิจัยของ พรทิพย์พา มาบุญ (2554, บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษา การบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ตำบลน้ำผึ้ง อำเภอทองแสนขัน จังหวัด

อุดรดิตถ์ พบว่ามีปัญหาด้านบุคลากร เนื่องจากประชาชนและผู้ปกครองยังไม่มี ความมั่นใจในตัวครู พี่เลี้ยงที่ส่วนใหญ่เป็นลูกหลานของผู้บริหาร และไม่มีวุฒิการศึกษาปริญญาตรี ด้านปฐมวัย ปัญหาเกี่ยวกับจำนวนครูผู้ดูแลเด็กไม่เพียงพอต่อจำนวนเด็ก สอดคล้องกับผลการศึกษาวิจัยของ ขวัญชนก กุลชะโมรินทร์ และธีระ ภูธรนพล (2557, บทคัดย่อ) ที่ศึกษาวิจัยเกี่ยวกับการศึกษาปัญหาและแนวทางการพัฒนาการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในเขตอำเภอสหพันธ์ จังหวัดกาฬสินธุ์ พบว่าองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นควรตั้งงบประมาณช่วยส่งเสริมสนับสนุนในการบริหารจัดการและจัดสรรครูผู้ดูแลเด็กให้เพียงพอต่อจำนวนนักเรียน รวมทั้งส่งเสริมให้ผู้ดูแลเด็กมีการพัฒนาตนเอง

3. ด้านอาคารสถานที่ สิ่งแวดล้อมและความปลอดภัย มีปัญหาโดยรวมอยู่ในระดับปานกลางพบว่า ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขาดบุคลากรที่ได้รับการอบรมด้านการปฐมพยาบาลเบื้องต้นสำหรับการเจ็บป่วยฉุกเฉินของเด็ก และมีปัญหาในเรื่องระบบการลือคประตุ ในการเข้า-ออกนอกบริเวณอาคารรวมทั้งการจัดอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อมภายนอก ยังไม่เป็นสัดส่วน อันเนื่องมาจากการบริหารจัดการส่วนตำบลส่วนมาก มุ่งเน้นไปการจัดสรรงบประมาณไปที่อาคารสถานที่ สิ่งแวดล้อม ทำการฝึกซ้อมสำหรับการป้องกันอุบัติเหตุ มากกว่าการฝึกอบรมด้านการปฐมพยาบาลเบื้องต้นสำหรับการเจ็บป่วยฉุกเฉินของเด็ก และจากการประเมินศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ของสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (ส.ม.ศ) ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กหลายแห่งในจังหวัดพิษณุโลกยังไม่ได้มาตรฐาน ไม่มีรั้วที่ชัดเจน และกำลังดำเนินงานภายใต้โครงการยกระดับทางการศึกษาทำให้แบบแปลนอาคารเป็นไปตามมาตรฐานการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กของกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นทุกมาตรฐาน สอดคล้องกับผลงานวิจัยของ ผุสดี ศรีเพ็ญ และนันทิยา น้อยจันทร์ (2557, บทคัดย่อ) การศึกษาสภาพการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์การบริหารส่วนตำบลท่าช้าง อำเภอโพทะเล จังหวัดพิจิตร พบว่าด้านอาคารสถานที่ สิ่งแวดล้อมและความปลอดภัยมีปัญหาการดำเนินงานเนื่องจากศูนย์ได้รับการส่งเสริมงบประมาณด้านอาคารจากกรมส่งเสริมการปกครอง ได้

อนุมติการก่อสร้างรั้วเพื่อสร้างความปลอดภัยให้กับนักเรียน ภายใต้อาคารยกระดับทางการศึกษาทำให้แบบแปลน อาคารเป็นไปตามมาตรฐานการดำเนินงานศูนย์พัฒนา เด็กเล็กเล็กของกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นทุกมาตรฐาน

4. ด้านวิชาการและกิจกรรมตามหลักสูตร มีปัญหา โดยรวมอยู่ในระดับน้อย แต่ยังมีปัญหาในระดับปานกลาง เช่น การกำหนดนโยบายและแผนงานด้านวิชาการและ กิจกรรมไม่สอดคล้องกันกับแนวคิดการบูรณาการหน่วยการเรียนรู้ที่เกี่ยวข้องกับสังคม วัฒนธรรม และภูมิปัญญาท้องถิ่น ของชุมชน รองลงมาคือ การดำเนินงาน ติดตาม ควบคุม ในการประเมินคุณภาพภายในของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กไม่เป็น ปัจจุบันและต่อเนื่อง และการจัดทำหลักสูตรของเด็กปฐมวัย ไม่ชัดเจน ไม่เป็นไปตามวิสัยทัศน์ ภารกิจ และเป้าหมาย สอดคล้องกับปัญหาด้านการมีส่วนร่วมและการสนับสนุนจาก ทุกภาคส่วน ในเรื่องการประชาสัมพันธ์การดำเนินงานในด้าน วิชาการให้ได้รับทราบไม่ทั่วถึงในชุมชน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ ความไม่พร้อมด้านอาคารสถานที่ มีปัญหาด้านงบประมาณ ของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ในการพัฒนาบุคลากร พัฒนาความรู้ และยกระดับคุณภาพการศึกษา สอดคล้องกับงานศึกษาวิจัย ของ ขวัญชนก กุลชะโมรินทร์ และธีระ ภูธรนพล (2557, บทคัดย่อ) ที่ศึกษาวิจัยเกี่ยวกับการศึกษาปัญหาและแนว ทางการพัฒนาการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในเขต อำเภอ

สหัสขันธ์ จังหวัดกาฬสินธุ์ พบว่าด้านวิชาการและกิจกรรม ตามหลักสูตร มีปัญหาการมีส่วนร่วมในการจัดทำหลักสูตร ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กของคณะผู้บริหาร และการมีส่วนร่วมของ คณะกรรมการบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในการจัดทำ หลักสูตรศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก คณะกรรมการบริหารองค์การ บริหารส่วนตำบลบางส่วนของขาดความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับการดำเนินงานศูนย์ จึงไม่ได้มีส่วนร่วมกับศูนย์เท่าที่ควร องค์การบริหารส่วนตำบลให้การสนับสนุนไม่เต็มที่ เนื่องจาก มีงบประมาณจำกัด

5. ด้านการมีส่วนร่วมและการสนับสนุนจากทุกภาค ส่วน มีปัญหาโดยรวมอยู่ในระดับปานกลางพบว่า ศูนย์ พัฒนาเด็กเล็กไม่ได้จัดให้มีมุมเรียนรู้ของผู้ปกครอง รองลงมา คือการประชาสัมพันธ์การดำเนินงานในด้านวิชาการให้ได้รับ

ทราบไม่ทั่วถึงในชุมชน และความร่วมมือจากชุมชน สถาบัน ในการสนับสนุนด้านงบประมาณ การพัฒนาอาคารสถานที่ บุคลากร สื่อวัสดุและครุภัณฑ์ยังไม่เต็มที่ เนื่องจากความไม่ พร้อมด้านอาคารสถานที่ มีปัญหาด้านงบประมาณของศูนย์ พัฒนาเด็กเล็ก คณะกรรมการบริหารองค์การบริหารส่วน ตำบลให้การสนับสนุนไม่เต็มที่ เนื่องจากมีงบประมาณจำกัด มีการกิจอื่นเร่งด่วนต้องไปจัดทำ ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัย ของ ธราพงศ์ สุเทียนทอง, เตือนใจ เกียวซี และสมหมาย อำ ดอนกลอย (2555, บทคัดย่อ) ที่ศึกษาสภาพปัญหาการจัดการ การศึกษาปฐมวัยในโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขต พื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 3 และพบว่า โรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาพิษณุโลกมีปัญหาในด้านการบริหารจัดการด้าน การเงินและงบประมาณ ด้านการบริหารงานบุคคล และด้าน การมีส่วนร่วมของชุมชนและท้องถิ่นในการจัดการศึกษา

6. ด้านส่งเสริมเครือข่ายการพัฒนาเด็กปฐมวัย มี ปัญหาโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง พบว่ามีปัญหาขาดความ ต่อเนื่องในการดำเนินงานของเครือข่ายการพัฒนาเด็กปฐมวัย รองลงมาคือขาดผู้ที่มีบทบาทสนับสนุนอย่างแท้จริงในการ แต่งตั้งคณะกรรมการดำเนินงานเครือข่าย ในด้านวิชาการ งบประมาณ และการดำเนินการของเครือข่าย ไม่มีระบบการ สนับสนุนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้อย่างชัดเจน เนื่องจาก ผู้บริหารและคณะกรรมการบริหารองค์การบริหารส่วนตำบล ให้การสนับสนุนไม่เต็มที่ มีภารกิจอื่นเร่งด่วนต้องไปจัดทำ ไม่ได้จัดทำงบประมาณเกี่ยวกับในการส่งเสริมเครือข่ายการ พัฒนาเด็กปฐมวัย มีการส่งเสริมสนับสนุนค่อนข้างน้อยใน การจัดการประชุมของหัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก บุคลากร ระหว่าง องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น เพื่อกำหนดแผนความ ร่วมมือในการส่งเสริมจัดประสบการณ์การเรียนรู้สนับสนุน การพัฒนา สอดคล้องกับผลงานวิจัยของ ผุสดี ศรีเพ็ญ และ นันทิยา น้อยจันทร์ (2557, บทคัดย่อ) การศึกษาสภาพการ ดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์การบริหารส่วนตำบล ทำนั้ง อำเภอโพทะเล จังหวัดพิจิตร พบว่ามีปัญหาการ ดำเนินการเพราะมีการจัดตั้งกลุ่มเครือข่ายการพัฒนาเด็ก ปฐมวัยในระดับอำเภอ พร้อมมีหน่วยงานท้องถิ่น อำเภอ

ร่วมรับฟังปัญหาของครู ผู้ดูแลเด็ก และผู้ดูแลเด็ก พร้อมทั้งจัดโครงการศึกษาดูงานเพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้

ข้อเสนอแนะ

จากผลการศึกษาค้นคว้าวิจัยมีข้อเสนอ ซึ่งอาจเป็นประโยชน์ต่อการจัดการเรียนรู้ และการศึกษาวิจัยดังนี้

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 ด้านงบประมาณในการบริหารจัดการ

ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นควรมีนโยบายในการบริหารจัดการจัดสรรงบประมาณให้เพียงพอต่อการบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็กและให้เกิดประโยชน์สูงสุด เนื่องจากจะส่งผลกระทบต่อมาตรฐานด้านอื่นๆ การดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จะต้องมีความเป็นผู้นำที่ดีและมีความชัดเจนในการบริหารงาน โดยมีลักษณะการเป็นผู้นำในฐานะผู้บริหาร ซึ่งต้องประสานงานกลุ่มต่างๆ ได้อย่างลงตัว มีวิสัยทัศน์ของการบริหารและการวางแผนเรื่องงบประมาณ

1.2 ด้านบุคลากร ผู้บริหารองค์กรปกครอง

ส่วนท้องถิ่นควรคัดเลือกบุคลากร ครูผู้ดูแลเด็ก ผู้ช่วยครูผู้ดูแลเด็กให้มีคุณสมบัติเป็นไปตามที่กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นกำหนด จบการศึกษาระดับปริญญาตรีทางการศึกษา มีใบอนุญาตประกอบวิชาชีพครู เพราะมีความรู้และความเข้าใจในการจัดการศึกษา อบรม เลี้ยงดูส่งเสริมพัฒนาการสำหรับเด็กเล็กได้อย่างถูกต้องตามหลักวิชาการ อย่างมีคุณภาพและประสิทธิภาพ รวมทั้งจัดอบรมครูให้มีทักษะและเทคนิคในการสอน

1.3 ด้านการมีส่วนร่วมและสนับสนุนจากทุก

ภาคส่วน หัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็กควรส่งเสริมจัดให้มีมุมเรียนรู้ของผู้ปกครองให้เห็นชัดเจน ทำให้เกิดเป็นรูปธรรม และประชาสัมพันธ์ให้ทั่วถึง เข้าถึงคนในชุมชน เช่นผ่านหอกระจายเสียงของหมู่บ้าน และความร่วมมือจากชุมชน

1.4 ด้านส่งเสริมเครือข่ายการพัฒนาเด็ก

ปฐมวัย คณะกรรมการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กของแต่ละองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดพิษณุโลก ควรส่งเสริมให้มีการประชุมแลกเปลี่ยนกันประจำเพื่อให้เกิดความต่อเนื่อง และ

ควรเปิดโอกาสให้ครูผู้ดูแลเด็กเข้าร่วมในการประชุมด้วยทุกครั้ง และมีหน่วยงานระดับอำเภอ หรือจังหวัดเข้าร่วมประชุมรับฟังปัญหาครูผู้ดูแลเด็ก เพราะครูเป็นผู้ใกล้ชิดกับเด็กปฐมวัยมากที่สุด สามารถกล่าวถึงปัญหาได้ตรงมากที่สุด ขจัดการแทรกแซงทางการเมืองระดับท้องถิ่น หรือระดับจังหวัด และระบบอุปถัมภ์ ควรมีการศึกษาดูงานในท้องถิ่นอื่นที่มีการบริหารจัดการที่ดี มีโครงการที่ประสบความสำเร็จ และนำมาประยุกต์ใช้กับองค์กรตน

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรทำการศึกษาเปรียบเทียบกับปัญหาและแนวทางการบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในจังหวัดอื่น เนื่องจากใช้มาตรฐานการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเดียวกัน เพื่อนำแนวทางเป็นแบบอย่างไปปฏิบัติแก้ไขปัญหาให้ประสบความสำเร็จ

2.2 ควรทำการศึกษาปัญหาการขาดแคลนครูปฐมวัยอยู่ที่คุณภาพหรือปริมาณ จากนโยบายของรัฐบาล

เอกสารอ้างอิง

- กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น. (2547). พระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหาร ส่วนตำบล พ.ศ. 2537 แก้ไขเพิ่มเติมถึง (ฉบับที่ 5) พ.ศ. 2546. ฉะเชิงเทรา : ประสานมิตร.
- กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น.กระทรวงมหาดไทย. (2553). (ม.ป.ป.). มาตรฐานการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น. กรุงเทพฯ : ม.ป.พ.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2546). พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 ที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553. กรุงเทพมหานคร : กระทรวงฯ.
- กฤติมา ไทยหนุ่ม. (2553). ความพึงพอใจของผู้ปกครองต่อการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในสังกัดองค์กรบริหารส่วน ตำบลหนองมะค่า จังหวัดลพบุรี. การศึกษาค้นคว้าอิสระ. ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

- ขวัญชนก กุลชะโมรินทร์ และธีระ ภูตธนพล (2557). การศึกษาปัญหาและแนวทางการพัฒนาการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในเขตอำเภอสหสขันธ์ จังหวัดกาฬสินธุ์. วิทยานิพนธ์ สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏกาฬสินธุ์.
- จิราภรณ์ แผลงประพันธ์. (2557). ร่วมพัฒนาเด็กปฐมวัยก่อนจะสายเกินไป. สถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย. เข้าถึงได้จาก:
<http://tdri.or.th/tdri-insight/kt22/>
(วันที่ค้นข้อมูล : 20 กันยายน 2558).
- ณัฐวัฒน์ ราวาลัย. (2554). ความคิดเห็นของผู้ปกครองต่อการบริหารจัดการตามมาตรฐานการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์การปกครองส่วนท้องถิ่น วัดโพธิ์ศรีวิทยาลัย อำเภอคำชะอี จังหวัดมุกดาหาร. วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต. ชัยภูมิ: มหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิ.
- ธราพงศ์ สุเทียนทอง, เตือนใจ เกียวซี และสมหมาย อำดอนกลอย. (2555). การศึกษาปัญหาการจัดการศึกษาปฐมวัยในโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 3. วารสารวิชาการเครือข่ายบัณฑิตศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏภาคเหนือ. 2(2): 135-142.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2554). การวิจัยเบื้องต้น. (พิมพ์ครั้งที่ 9). กรุงเทพมหานคร: สุวีริยาสาส์น.
- ผุสดี ศรีเพ็ญ และนันทิยา น้อยจันทร์. (2557). การศึกษาสภาพการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์การบริหารส่วนตำบลท่าม่วง อำเภอโพทะเล จังหวัดพิจิตร. วิทยานิพนธ์ สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์.
- พรทิพย์พา มาบุญ. (2554). การบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็กตำบลน้ำผึ้ง อำเภอทองแสนขัน จังหวัดอุตรดิตถ์. วิทยานิพนธ์รัฐ
- พรทิพย์พา มาบุญ. (2554). การบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็กตำบลน้ำผึ้ง อำเภอทองแสนขัน จังหวัดอุตรดิตถ์. วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต. พิษณุโลก: มหาวิทยาลัยนเรศวร.
- พีรพัฒน์ มุมอ่อน. (2557). ความสำเร็จของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก: กรณีศึกษาองค์การบริหารส่วนตำบลโนนขำ อำเภอพล จังหวัดขอนแก่น. วิทยานิพนธ์ ปริญญารัฐประศาสนศาสตร สาขาวิชาการปกครองส่วนท้องถิ่น. บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- M. Thomas. (2009). UNICEF THAILAND. การพัฒนาเด็กปฐมวัย. Available:
http://www.unicef.org/thailand/tha/education_6555.html (Access date: 23 October 2015).